

TATİL BELDELERİNDEKİ OTELLERİN YANGIN TEHLİKESİ: RİSKLER VE ÇÖZÜMLER

FIRE HAZARD OF HOTELS IN HOLIDAY TOWNSHIP: RISKS AND SOLUTIONS

Abdurrahman OLGUN

Öğretim Görevlisi, Gümüşhane Üniversitesi, Kürtün MYO Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Gümüşhane, Türkiye
e-posta: aolgun@gumushane.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9901-2703

Uğur MAZLUM,

Öğretim Görevlisi, Gümüşhane Üniversitesi, Kürtün MYO Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Gümüşhane, Türkiye
e-posta: ugurmazlum@gumushane.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4916-5992

Özet

Doğal kaynaklar, bir destinasyonun en temel turizm bileşenlerinden biridir. Tatil destinasyonlarının doğal güzellikleri içerisinde yer alan oteller, misafirlerine güvenli bir tatil deneyimi yaşatmak için birçok alanda hizmet vermektedir. Ancak bu tesislerde yangın güvenliği konusu çoğu zaman göz ardı edilebilmektedir. Ancak teknolojiye gelişmeler yangın güvenliği alanında yeni çözümler sunmaktadır. Tatil köyü otelleri bu teknolojileri kullanarak yangın risklerini azaltabilir ve daha güvenli bir ortam sağlayabilir. Bu çalışmada, yangın güvenliği için kullanılan modern teknolojiler ve otellerdeki yangın riskleri, bu risklerin nedenleri ve alınabilecek önlemler tartışılmış ve özellikle sivil savunma ve itfaiye programları öğrencileri için bir gelişim projesi olarak mobil istasyonlar hakkında sonuçlar çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tatil Köyü, Tahliye, Yangın Riskleri, Sertifikasyon.

Abstract

Natural resources are one of the most basic tourism components of a destination. Hotels located among the natural beauties of holiday destinations provide services in many areas to provide their guests with a safe holiday experience. However, the issue of fire safety can often be ignored in this facilities. However, advances in technology offer new solutions in the field of fire safety. By using these technologies, resort hotels can reduce fire risks and provide a safer environment. In this study, modern technologies used for fire safety and fire risks in hotels, the causes of these risks and the precautions that can be taken are discussed and conclusions are drawn about mobile stations as a development project especially for students of civil defense and fire departments.

Keywords: Holiday Village, Evacuation, Fire Risks, Certification

Giriş

Otellerde yangın riski, halka açık olmaları ve çok sayıda insanı aynı anda barındırmaları nedeniyle nispeten yüksektir. İnsanlar otellerde zamanlarının üçte birini uyuyarak geçirdiklerinden, yangın durumunda tahliye en önemli konudur. Binanın tahliye süresi can kaybını doğrudan etkilediği için kaçış yollarının niteliği ve niceliği büyük önem taşımaktadır (Günaydın, 2005: 293).

Otel yangınları, uluslararası olması ve turizm sektörü üzerinde önemli bir etkiye sahip olması nedeniyle ciddi bir ilgiyi hak eden önemli bir konudur. Konfor ve müşteri ihtiyaçları

için birçok farklı tesis bulunduğundan yangın riski yüksektir. Farklı kültürlerden gelen ve farklı fiziksel özelliklere sahip insanlar olabileceğinden zarar yüksek olabilir (Kılıç, 2012: 2).

Her yıl binlerce hektar alan yanmakta ve giderek vahşi alanların sınırlarını aşan turistik alanları ve kentsel yaşamı etkileyen yangınlarda çok sayıda insan hayatını kaybetmektedir. Akdeniz ülkeleri ağırlıklı olarak deniz, güneş, kültür ve doğaya dayalı turistik ürünler sunmaktadır. Deniz ve güneş yangın felaketlerinden etkilenmezken, kültürel ve doğal güzellik alanları tam anlamıyla etkilenmekte ve turistler yangınla mücadele yetkilileri tarafından doğru yönlendirme veya bilgilendirmeden mahrum kalmaktadır (Çetin, 2021: 249). Kış tatillerine hitap eden otellerde de yangın riskleri bulunmaktadır. Hem operasyonel bazı aksaklıklar hem de denetim açısından yaşanan sorunlar çeşitli olumsuz durumlara neden olmaktadır. Neyi, nerede, neden eksik yapıyoruz ve gerekli önlemleri neden zamanında almıyoruz? Özellikle tatil bölgelerinde otellerin dış cephelerinin ahşap olması felaketin daha hızlı yayılmasını sağlayan etkenlerden biri haline gelmiştir.

Doğal kaynaklar, bir destinasyonun en temel turizm bileşenlerinden biridir (Goeldner ve Ritchie, 2009). Tatil destinasyonlarının doğal güzellikleri içerisinde yer alan oteller, misafirlerine güvenli bir tatil deneyimi yaşatmak için birçok alanda hizmet vermektedir. Ancak bu tesislerde yangın güvenliği konusu çoğu zaman göz ardı edilebilmektedir. Ancak teknolojiadaki gelişmeler yangın güvenliği alanında yeni çözümler sunmaktadır. Tatil köyü otelleri bu teknolojileri kullanarak yangın risklerini azaltabilir ve daha güvenli bir ortam sağlayabilir. Bu çalışmada, yangın güvenliği için kullanılan modern teknolojiler ve otellerdeki yangın riskleri, bu risklerin nedenleri ve alınabilecek önlemler tartışılmakta ve özellikle sivil savunma ve itfaiye programları öğrencileri için bir gelişim projesi olarak mobil istasyonlar hakkında sonuçlar çıkarılmaktadır.

1. Otellerde Yangın Riskleri

Tüm gelişmiş ülkelerde devlet, vatandaşlarının yangına karşı güvenliğini sağlama sorumluluğunu üstlenmiştir. Gerekli düzenlemeler mevzuatla yapılır ve bu düzenlemeler o ülkelerin uygarlık düzeyinin bir göstergesidir. Ülkemizde de 26 Temmuz 2002 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen 'Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik (BYKHY) bu konudaki eksiklikleri gidermiştir (BYKHY, 2002: 4390). Otel yangınları genellikle çok sayıda ölümlerle sonuçlanmakta ve uluslararası bir etkiye sahip olmaktadır. Otel yangınları ülkenin turizmden elde ettiği geliri de etkilemektedir. Günümüzde birçok turizm acentesi, müşterilerini yeterli yangın koruması olmayan otellere göndermemektedir. Oteli önceden denetleyerek otomatik algılama ve sprinkler sistemi olmayan otellerle iletişime geçmemektedirler (Kılıç, 2012:2).

Ganewatta ve Handmer(2006), “Turizm endüstrisine yüksek oranda bağımlı olan alanlar, turizm faaliyetlerinin aksamasından uzun vadeli sonuçlarla etkilenebilir” sonucuna varmışlardır. Bu bağlamda oteller yangın riski açısından hassas alanlardır. Bir afet durumunda uzun vadeli sorunlarla birlikte turizm sezonu sekteye uğrayacak ve işletme ekonomik olarak olumsuz etkilenecektir. Gerekli önlemler erkenden alınmalı ve özellikle sezonluk alanlarda faaliyet gösteren ticari işletmelerin desteklenmesi sağlanmalıdır.

Örneğin Yunanistan'da 2000 yazındaki yangınlar nedeniyle 2001 yılındaki rezervasyonların neredeyse yüzde 50'si iptal edilmiştir (Scott ve Lemieux 2009). Sonuç olarak turizm gelirleri önemli ölçüde düşmüş ve turizm endüstrisi ciddi bir ekonomik gerileme ile karşı karşıya kalmıştır (Ritchie, 2004). Turizm üzerindeki bir diğer etki de destinasyonun imajı ile ilgilidir. Son derece rekabetçi bir ortamda, destinasyonlar daha fazla turist çekmek için mücadele etmektedir. Bir bölgenin imajı olaydan sonra uzun yıllar boyunca etkilenebilir (Miller ve Ritchie 2003).

Oteller inşa edilirken yangın yönetmeliklerine uygun olarak inşa edilir. Aksi takdirde hem belediye hem de itfaiye inşaat izni vermeyecektir. Ancak sonraki süreçte süreklilik yoktur ve düzenli bakım ve denetimler yapılmamaktadır (Haber7.com, 2025). İnşaat aşamasında birçok alanda denetimler net bir şekilde yapılmaktadır. Ancak sonraki süreçte kâğıt üzerinde doğru gibi görünen birçok kuralın altının boş olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durumda felaketler çok acı sonuçlar doğurmaktadır.

Otellerdeki yangın sayısını azaltmak için yangınların çıkış nedenlerine bakmak gerekiyor. Yangınların nedenleri otelin özelliklerine göre değişmekle birlikte, genellikle müşteri ve personel hataları, mutfak, kazan dairesi, havalandırma ve elektrik sistemlerindeki arızalar, bakım hataları ve sabotajlar nedeniyle meydana geldiği söylenebilir (Kılıç, 2012:3). Otellerde yangın risklerini ele alacak olursak bunun başlıca sebepleri şunlardır:

- Yoğun kalabalıklar: Otellerde kalan çok sayıda insan tahliyeyi zorlaştırabilir.
- Mutfak faaliyetleri: Otel mutfaklarında kullanılan ekipmanlar ve açık alevler yangın riskini artırır.
- Elektrik tesisatları: Yetersiz bakım veya aşırı yükleme elektrik yangınlarına neden olabilir.
- Yanıcı malzemeler: Mobilya, perde ve halı gibi eşyalar yangının hızla yayılmasına katkıda bulunabilir.

Tablo 1. Otel yangınlarında yangının çıkış nedenleri ve yüzdesi(Kaynak: “NFPA 101 Life SafetyCode, 2000)

YANGIN ÇIKIŞ NEDENİ	OTEL YANGINLARININ YÜZDESİ	
	Yıl Boyunca Açık (360 Otel)	Sezonluk Açık (127 Otel)
Sigara;		
Yatakta	%13	%8
Diğer yerlerde	%22	%21
Elektrik;		
Tesisat	%15	%16
Motor ve ev aletleri	%4	%5
Isıtma ve pişirme cihazları	%8	%9
Kundaklama	%13	%13
Isıtma sistemi;		
Arızalı Yağlı Isıtıcı	%3	%4
Baca	%3	%2
Arızalı Gazlı ısıtıcı	%2	%1
Arızalı kömürlü ısıtıcılar	%1	---
Çeşitli pişirme cihazları, davlumbazlarda biriken artık maddeler	%1	%2
Diğer nedenler	%7	%5
Kıvılcım, ani patlama	%8	%1

Otellerdeki yangınların başlıca nedeni tablo 1'e göre elektrik tesisatları ve cihazlardır. İkinci en yaygın neden olan sigaradan kaynaklanan yangınların sayısı gün geçtikçe azalsa da hala önemli bir oranı temsil etmektedir. Yıllık otellerde kundaklama ve elektrik tesisatı en yüksek orana sahipken, sezonluk otellerde sigaradan kaynaklanan yangınlar ön plana çıkmaktadır. Yaz aylarında açık havada daha fazla zaman geçirilmesi ve sıcaklık artışı nedeniyle kıvılcım ve parlama kaynaklı yangınların sayısı sezonluk otellerde daha yüksektir (Kılıç, 2012:3).

2. Risklerin Yönetimi

Otellerde yangın riskini en aza indirmek için aşağıdaki yöntemler kullanılabilir:

a)Personel eğitimi: Otel personelinin yangın durumunda ne yapmaları gerektiği konusunda eğitilmesi.

b)Tahliye planları: Tüm misafirler ve personel için düzenli tatbikatlarla desteklenen tahliye planları oluşturulması.

c)Yangınla mücadele ekipmanları: Kolay erişilebilir yerlerde yangın söndürücüler, sprinkler sistemleri ve yangın dolaplarının bulunması.

d)Yangın algılama ve alarm sistemleri: Otel genelinde yangın alarm sistemlerinin kurulması ve düzenli bakımının yapılması.

➤ Akıllı yangın algılama sistemleri

Birçok otel artık yangın algılama sistemlerini dijitalleştiriyor. Bu sistemlerin avantajları şunlardır

- ✓ Erken algılama: Duman ve ısı sensörleri yangınları erken aşamada tespit ederek hızlı müdahaleye olanak sağlar.

- ✓ Uzaktan izleme: Akıllı sistemler, otel yönetiminin yangın algılama süreçlerini mobil cihazlar aracılığıyla izlemesine olanak tanır.

➤ **Yapay Zekâ Destekli Tahliye Yönetimi**

Yangın sırasında yaşanan panik, tahliyeyi zorlaştırabilir. Yapay zeka tabanlı sistemler:

- ✓ Tahliye rotalarını gerçek zamanlı olarak optimize edebilir.
- ✓ Yoğunluğu tanır ve en güvenli çıkış yollarını önerir.

➤ **Yangına Dayanıklı Malzemeler**

Yeni nesil yangına dayanıklı malzemeler, yangının yayılma hızını azaltmaktadır.

Örneğin:

- ✓ Yanmaz boyalar ve kaplamalar.
- ✓ Isıya dayanıklı cam ve duvar malzemeleri.

3. Denetimde Sürekliliğin Sağlanması

Riski en aza indirmek için otellerde düzenli yangın güvenliği denetimlerinin yapılması şarttır. Denetimin sürekliliğini sağlamak için aşağıdaki önlemler alınmalıdır:

- **Düzenli denetim takvimi oluşturulması:** Belirli aralıklarla yangın güvenliği denetimlerinin yapılmasını sağlamak için bir takvim oluşturulmalıdır.
- **Yetkili kurumlarla iş birliği:** Yerel itfaiye ve denetim kuruluşlarıyla koordineli çalışarak bağımsız denetimler yapılmalıdır.
 - ✓ **İtfaiye ile İş Birliği:** Yerel itfaiye ekipleriyle düzenli iletişim sağlanmalı, otelin fiziki özellikleri ve yangın planları itfaiye ekiplerine önceden bildirilmelidir.
 - ✓ **Düzenli Denetim:** Yetkililer tarafından yangın güvenliği kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır.
- **Teknolojik çözümler kullanılması:** Denetim sonuçlarının dijital olarak kaydedilmesi ve analiz edilmesi, sürekliliği artırabilir.
 - ✓ **Akıllı Uyarı Sistemleri:** Yangın durumunda misafirleri ve personeli uyararak akıllı sistemler (örneğin mobil uygulama veya oda içi alarm sistemleri) kullanılabilir.
 - ✓ **Dronlar ve Termal Kameralar:** Büyük tesislerde yangının tespitinde ve yayılımın kontrolünde dronlar kullanılabilir.
 - ✓ **Hızlı Müdahale Robotları:** Özellikle büyük otellerde küçük yangınlara anında müdahale eden robotik sistemler düşünülebilir.

- **Personeli ve turistleri bilinçlendirme:** Çalışanların ve ziyaretçilerin yangın güvenliği denetimlerinin önemini anlaması için sürekli eğitimler verilmelidir.
 - ✓ **Broşür ve Videolar:** Misafirlere otel girişinde yangın güvenliği hakkında bilgi veren broşürler veya videolar sunulabilir.
 - ✓ **Dil Seçenekleri:** Uluslararası misafirler için güvenlik bilgilerinin birden fazla dilde sunulması önemlidir.
- **Cezai yaptırımlar:** Yangın güvenliği ihlali tespit edilen durumlarda caydırıcı yaptırımlar uygulanmalıdır.

4. Tatil Beldelerinde Yangına Erken Müdahale İçin Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programına Yönelik İstihdam Oluşturulması

Bu tür işlerin oluşturulması hem bölgenin güvenliğini artırabilir hem de bu alanda eğitim gören öğrencilerin pratik deneyim kazanmaları için bir fırsat sağlayabilir. Bu tavsiyenin uygulanması için aşağıdaki adımlar atılabilir:

➤ Yerel Yönetimler ve Eğitim Kurumları İş Birliği

Tatil beldelerindeki belediyeler ile sivil savunma ve itfaiyecilik eğitimi veren okullar arasında işbirliği protokolleri oluşturulabilir. Stajlar ve yarı zamanlı çalışma fırsatları planlanabilir. Mevsimlik çalışma programları, yaz sezonu boyunca tatil beldelerinde çalışan itfaiye ekiplerini desteklemek için öğrencileri istihdam edebilir. Mevsimsel çalışma programları, tatil beldelerinde yangın riskinin yüksek olduğu dönemlerde daha etkili bir müdahale sağlanmasına yardımcı olur.

➤ Eğitim ve Sertifikasyon

Tatil beldelerinde istihdam edilen sivil savunma ve itfaiyecilik öğrencilerinin etkinliğini artırmak için kapsamlı eğitim ve sertifikasyon süreçleri şu şekilde yapılandırılabilir:

✓ Temel ve İleri Seviye Eğitimler

- Yangın Söndürme Teknikleri: Farklı yangın türlerine müdahale yöntemleri (elektrik, kimyasal, orman yangınları vb.).
- İlk Yardım Eğitimi: Tatil beldelerindeki olası yaralanmalara müdahale edebilmek için temel ilk yardım sertifikası verilmesi.
- Afet Yönetimi ve Tahliye Planları: Yoğun insan trafiğinin olduğu tatil bölgelerinde tahliye süreçlerini yönetme becerilerinin geliştirilmesi.
- Psikolojik Dayanıklılık: Stresli durumlarla başa çıkmayı öğreten atölye çalışmaları

✓ Sertifikasyon Programları

- Eğitimlerini başarıyla tamamlayan öğrenciler, "Yangın Önleme ve Müdahale Sertifikası" alabilir.
- Yerel belediyeler veya İtfaiye Daire Başkanlıkları iş birliğiyle ulusal geçerliliği olan sertifikalar düzenlenebilir.

✓ Uygulamalı Eğitim

- Tatil beldelerindeki itfaiye ekipleriyle birlikte sahada eğitim.
- Simülatörler kullanılarak yangın durumlarının gerçekçi bir şekilde deneyimlenmesi.
- Orman yangını müdahalesine yönelik helikopter ve dron destekli uygulamalı eğitim.
- İtfaiyecilik öğrencileri, yerel yangın müdahale protokolleri konusunda ek eğitim alabilir.
- İlk yardım, yangın söndürme ve afet yönetimi gibi becerilerde uzmanlaşmaları teşvik edilebilir.

➤ Mobil Yangın Müdahale Birimleri

Mobil yangın müdahale birimleri, tatil beldelerinde yangına erken müdahale için stratejik bir çözüm sunar. Bu birimler öğrencilerden oluşan küçük, hareket kabiliyeti yüksek ekiplerdir ve aşağıdaki şekilde yapılandırılabilir:

✓ Ekipman ve Lojistik

- Mini Yangın Söndürme Araçları: Tatil beldelerinin dar sokaklarında rahat hareket edebilecek küçük yangın araçları (örneğin, ATV'ler).
- Sırt Tipi Yangın Söndürme Cihazları: Erişimi zor noktalarda etkili müdahale için portatif ekipman.
- Dron Kullanımı: Yangınların tespiti ve risk değerlendirmesi için termal kamera donanımlı dronlar.

✓ Ekiplerin Görev Dağılımı

- Devriye Ekipleri: Gün içinde tatil beldesinde devriye gezerek olası yangın tehlikelerini önceden tespit eder.
- Erken Müdahale Timleri: Olası bir yangın durumunda profesyonel ekipler gelene kadar yangını kontrol altına alır.
- Destek Görevleri: Profesyonel ekiplerin müdahalesine lojistik ve organizasyon desteği sağlar.

✓ **Yerel İstasyonlar ve Koordinasyon**

- Mobil ekiplerin operasyon merkezi olarak kullanılacak geçici yangın istasyonları oluşturulabilir.
- Bu merkezler, yangınların risk haritasını oluşturmak ve diğer ekiplerle iletişim kurmak için bir koordinasyon noktası görevi görür.

✓ **Pilot Proje ve Ölçeklenebilirlik**

- İlk etapta yüksek yangın riski taşıyan birkaç tatil beldesinde pilot bir proje olarak uygulanabilir.
- Başarı durumuna göre diğer tatil beldelerine yaygınlaştırılabilir.

Öğrencilerden oluşan mobil yangın söndürme ekipleri kurulabilir. Bu ekipler, özellikle ulaşılması zor bölgelere erken aşamada müdahale edebilir.

Tatil beldelerinde yangın riski farkındalık etkinlikleri düzenlenebilir. Öğrenciler hem halkın bilinçlendirilmesinde hem de yangın öncesi önlemlerin alınmasında aktif rol oynayabilir. Bu adımlar tatil beldelerindeki yangın risklerini azaltabilir ve genç profesyonellerin işgücü piyasasına daha iyi hazırlanmalarını sağlayabilir.

Sonuç ve Öneriler

Tatil beldelerindeki otellerin yangın güvenliğinin sağlanması, konukların can ve mal güvenliğinin korunması açısından hayati önem taşımaktadır. Otel işletmecilerinin yangın güvenliği konusunda gerekli yatırımları yapmaları ve düzenli denetimler gerçekleştirmeleri gerekmektedir.

Yüzlerce yangında binlerce insanın ölümüne neden olan otel yangınlarının büyük çoğunluğu basit önlemler ya da küçük dikkatsizlikler sonucu meydana gelmektedir. Yangınların yol açtığı ölüm ve hasar sayısının yüksek olmasının nedeni, otel personeline yönelik yeterli yangın önlemlerinin ve eğitiminin olmamasıdır. Otellerde yangın sayısını azaltmak ve yangına neden olan faktörleri ortadan kaldırmak için kaçış yollarının yeterli olması, personelin eğitilmesi, otomatik algılama sistemleri ve otomatik yağmurlama sistemlerinin bulunması, yangından korunma sistemlerinin bakımının yapılması ve sürekli çalışır durumda tutulması gerekmektedir (Kılıç, 2012: 5).

Büyük yangın felaketleri, doğal felaketler sistematik olarak merkezi hükümet tarafından yönetilir. Operasyonel düzeyde itfaiye, orman teşkilatı (varsa), ordu, polis, sivil savunma ve itfaiye ekipleri yer alır. Bunlara genellikle yerel yönetimler, su ve elektrik idaresi ve merkezi hükümet bürokratları da katılır. Bu çok yönlü görev gücünün amacı halkı korumaktır. Turistler planlama ya da yangınla mücadelede dikkate alınmamaktadır. Sıklıkla

bahsedilen ulusal plan dışında, bölgesel veya merkezi düzeyde özel politikalar veya önlemler olduğuna dair bir kanıt yoktur (Çetin, 2021: 256).

Yangınların daha az zararla kontrol altına alınabilmesi için, otellerde yangınların erken tespiti ve söndürülmesine yönelik aktif sistemlerin kullanılması son derece önemlidir. Pasif önlemlerin yeterli olması durumunda aktif önlemlerin etkinliğinin artacağı bilinmektedir. Otellerde şehir planlaması açısından yangın riski göz ardı edilmemeli ve itfaiyenin otellere kolayca ulaşabilmesi için sokak ve caddeler uygun şekilde tasarlanmalıdır (Günaydın, 2005: 301).

Teknolojik yenilikler otellerde yangın güvenliğini artırma potansiyeline sahiptir. Bu teknolojilerin kullanımı yaygınlaştıkça, yangın riskleri önemli ölçüde azaltılabilir. Etkili bir yangın sonrası toparlanma süreci, otellerin hem fiziksel hem de itibar açısından toparlanmasını sağlar. Planlı ve bilinçli hareket edilmesi bu sürecin başarısını artıracaktır. Daha güçlü yangın güvenliği önlemleri ve modern yangın söndürme sistemlerinin kurulması, enerji verimliliği ve enerji tasarruf sistemlerinin yenileme sürecine entegre edilmesi bu süreci sahada başarılı bir şekilde sonuçlandıracaktır.

Son iki konu hem tatil köylerinin yangın riskini en aza indirecek hem de öğrencilerin uygulamalı deneyim kazanmalarını sağlayacaktır. Bu adımlar, toplumda farkındalık yaratılması ve erken müdahale becerisi kazandırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu uygulamalar hayata geçirilirse hem yangının parlama hızı azaltılarak can kaybını aza indirme imkanı kazanılacak hem de istihdam anlamında önemli bir kazanım elde edilecektir.

Kaynaklar

- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik”, Resmi Gazete, Sayı: 4390, 12.06.2002.
- Ganewatta, Gaminda. ve Handmer, John. 2006. “Bushfire Management: Where, Whyand How EconomicsMatters”.*Proceedings of theRoyalSociety of Queensland Bushfire Special Edition*, 51-57.
- Goeldner, Charles.R. ve Ritchie, Brent.J.R. 2009. “Tourism: Principles, Practices, Philosophies”. *On Birinci Baskı. NJ: Wiley&Sons.*
- GÜNAYDIN, Zeynep. 2005.“Otellerde Pasif Yangın Güvenlik Önlemleri”.*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürel, Çetin. 2021.“Orman Yangınlarının Turizmin Gelişimi Üzerindeki Etkisi: Yunanistan ve Kıbrıs Örneğinde Karşılaştırmalı Bir Çalışma”.*Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*,(32):2, 249 – 260.

- Haber7.com, 2025. Neyi, nerede eksik yapıyoruz? Bütün kalabalık noktalar için hayati 'yangın' uyarısı - Haber 7 GÜNCEL
- Kılıç, Abdurrahman. 2012.“Otel Yangınları ve Nedenleri”.*Yangın ve Güvenlik Dergisi*,151
- Miller, Graham. ve Ritchie, Brent. 2003. “A FarmingCrisisor a TourismDisaster? An Analysis of theFootandMouthDisease in the UK”.*CurrentIssues in Tourism*, 6 (2): 150-171.
- “NFPA 101 Life SafetyCode”, *National Fire ProtectionAssociation*, New Orleans, USA, 2000.
- Ritchie, Brent.W. 2004.“Chaos, Crisesand Disasters: A Strategic ApproachtoCrisisTerm Management in theTourismIndustry”. *Tourism Management*, 25: 669-683.
- Scott, Daniel. ve Lemieux, Christopher. 2009. “WeatherandClimate: Information forTourism”, *Report Commissionedbythe World MeteorologicalOrganizationandthe United Nations World TourismOrganization*, www.wmo.int/wcc3/sessionsdb/documents/WS5_WP_tourism.pdf